

FRÉDÉRIC FRANÇOIS CHOPIN MAZURKA OPUS 24 No.1 FORM ANALİZİ

Hasan Ali DAĞLI*

ÖZET

Mazurkalar, 16.yy da Polonya'nın Ortadoğu'sundaki Bialowieza orman bölgesinde yaşayan Mazurlar tarafından ortaya çıkarılan ve kısa sürede tüm orta Avrupa'ya yayılan, günümüze kadar ulaşmayı başarmış bir Polonya halk dansı ve şarkısı türüdür. Müzikal bağlamda anonim formda olan bu türün, günümüze kadar ulaşmasında birçok bestecinin büyük katkısı olmuştur. Bu bestecilerin en başında, ikisi tamamlanmamış 58 mazurkayı tekrar ele alıp, yeniden besteleyen Frederic Chopin gelmektedir. 1810 yılında Polonya'da dünyaya gelen ve daha çok solo piyano eserleri besteleyen F.F.Chopin, kariyeri boyunca vatan sevgisini ve özlemini, mazurka ve polonez türü üzerinde yaptığı çalışmalar vasıtası ile ifade etmiştir. Makalenin konusu bağlamında F.F.Chopin tarafından bestelenen toplam 64 ölçüden oluşan, Op.24 No.1 mazurka örneği, form analiz yöntem ve teknikleri ile incelenmiş, tüm müzikal unsurlar açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Frédéric François Chopin, Mazurka, Piyano, Form Analiz.

FORM ANALYSIS of FRÉDÉRIC FRANÇOIS CHOPIN MAZURKA OPUS 24 No.1

ABSTRACT

Mazurka is a genre in Polish folk dance and music. Being introduced by Mazurs who lived in Bialowieza, in the 16th century, Mazurka spread all over the central Europe in a short time and reached the present day. Various composers have made a major contribution to the sustenance of this originally anonymous genre. Among all these composers, F.F. Chopin, having rehandled and recomposed 58 mazurkas, two of which were incomplete, is the most significant one. Chopin, who composed many songs for solo piano, expressed his love and longing for his country through his works on mazurkas and polonez. This study aims to analyse F.F. Chopin's Op. 24 Number 1 which is comprised of 64 measures, as a Mazurka example, using methods and techniques of form analysis and through the explanation of all its musical elements.

Keywords: Frédéric François Chopin, Mazurka, Piano, Form Analysis.

* Okutman, Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuarı, Türk Halk Oyunları Bölümü,
hasan.ali.dagli@ege.edu.tr

GİRİŞ

Mazurkalar; 16.yy da Polonya'nın orta doğusunda bulunan *Mazurlar* tarafından çıkan ve kısa sürede, önce Polonya Sarayına, oradan da tüm Avrupa'ya yayılan, 3 zamanlı ve vurgusu 2. zamanda olan Polonya halk şarkısı ve halk dansı türüdür. Tema ve konu bağlamında Mazurkalar, Polonya'daki yoksul çiftçilerin gündelik hayatındaki neşe, eğlence ve hüznelerini anlatır. Polonyalı olan Chopin tarafından zaman içerisinde tekrar ele alınarak bestelenmiş mazurkalar, geleneksel yapısı itibari ile etkileyici bulunmaktadır (Say, 2012: 337).

Romantik dönemde yoğun ulusalcı akım ile başlayan ve yüzyılın sonuna doğru bestecilerin yerel müzikal formlara yöneldiği görülmektedir. Bu yaklaşım ile ritmik ve melodik özellikleri koruyan, ancak dönem müziğinin gerekliliği olan stilizasyon yöneliminden geri kalamayan Chopin, ikisi tamamlanmamış 58 mazurkayı yeniden besteleyerek, Polonezler ile başladığı Polonya folklorunu, klasik müzikle bütünleştirme amacını mazurkalar ile sona erdirmiştir (Say, 2012: 337). Ancak dans biçiminde bestelemiş olduğu bu çalışmalar, hiçbir zaman gerçek danslara eşlik etmek için kullanılmamıştır.¹

Chopin, eserlerini polifonik yapıda değil, homofonik yapıda sergilemiştir. Genel olarak mazurka ezgileri uzun ve çok süslüdür (Selanik, 1996: 188). Üç vuruşludur ve esas vurgu ikinci ve üçüncü vuruşlarda gelmektedir (Cangal, 2011: 81).

Şekil 1. Mazurka Tartımı

Geleneksel şekli ile mazurkalar, kısa bir giriş bölümü ile başlayıp, başka tonlardan oluşan toplam üç bölmeden oluşmaktadır. Ortada başka bir tonda olan trio ya da sadece bir bölme bulunur. Birçok dans müziğinde olduğu gibi ana ezginin başında kısa bir giriş bulunmaktadır (Say, 2012: 337).

Form bağlamında mazurkalar birleşik Üç Bölmeli Şarkı (lied) formundadır.² Üç Bölmeli Şarkı formlarını Cangal şu şekilde açıklamıştır:

"Çoğunlukla birinci ve üçüncü bölmeleri birbirinin aynı ya da benzeri olan üç dönem *Üç Bölmeli Şarkı Formu*'nu oluşturur. Şarkı formları içinde en çok sevileni ve kullanılanı bu formdur. Genellikle dönemler sekizer ölçülüdür. A (8 ölçü) B (8 ölçü) A (8 ölçü)"

¹ Chopin, *Klasik Müzik Koleksiyonu* (2002), İstanbul, Boyut Yayın Grubu, s. 96.

² Yaşar Üniversitesi Müzik Kompozisyon Bölümü Öğretim Görevlisi Dr. Füsün Köksal'ın basılmamış *Form Analiz Ders Notlarından* aktarılmıştır (2014).

Bu çalışmada analizi yapılacak olan “F.F Chopin Mazurka Op.24 No:1” adlı eser, form analiz yöntem ve teknikleri ile incelenecek, sınıflandırılacak ve önemli olan müzikal unsurlar belirtilecektir. Eserin formal bağlamda özeti şu şekildedir; Eser üç bölmeli olup, *sol minör* tonundadır. Birinci bölme (A) ile gösterilmiştir. *Sol minör* ve ilgili majör olan *Si bemol majör* tonlarındadır. İkinci bölme, birinci bölmenin analizinde “B” harfi gösterildiği için karışıklık olmaması adına “C” harfi ile belirtilmiştir. Bu bölme ilgili majör olan *Mi bemol majör* tonundadır. Son yani üçüncü bölmeye geçişte (A), ikinci bölmenin son ölçüsünde, enarmonik modülasyon kullanılmış ve *Sol minör*ün dominantına bağlantı yapılarak *Sol minör* tonuna geçilmiştir. Birinci bölmenin kısaltılmış röprizi ile *Sol minör* tonunda sonlandırılmıştır. Eser ve eseri oluşturan bölmeler hakkında daha detaylı bilgi, çalışmanın devamında belirtilecektir.

Eserin Bölme, Periyod Yapıları ve Analizi

“A” Bölmesi ve Periyod Yapısı

Eserin A bölümü, form bağlamında “Continuous Simple Binary” (Devam eden ikili büyük periyod) dir. 16 ölçü+16 ölçü şeklinde iki büyük periyodun bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. 1. ölçüden 17. ölçüye kadar olan kısım “A” periyodu, 17. ölçüden 33. ölçüye kadar olan kısmını ise “B” periyodu olarak adlandırılabilir. Ayrıca daha detaya inilecek olunursa, A ve B periyodları da, 8’er ölçüden oluşan toplam 4 tane küçük periyoddan oluşmaktadır. Bunların ilk periyodunu “a”, 2. periyodu yine “a”, 3. periyodu “b” ve 4. periyodu da “b” şeklinde adlandırmak mümkündür. Bu durumdan da anlaşılacağı gibi birbirini tekrar eden periyodlardan bahsedildiği açıkça bellidir. Bu form, “Repeated Period” (Tekrar eden periyod) olarak adlandırılmaktadır.

Armonik bağlamda ise ilk iki periyod yapısı, *Sol minör* tonundadır ve periyodlar dominant derecede yani yarım kadans ile bitmiştir. Diğer iki periyod ise *Sol minör*ün ilgili majörü olan *Si bemol majör* tonunda olup, 4. periyodun sonuna kadar dominant yani yarım kadans ile bitmiş, son olan 4. periyod ise tam kadans ile bitmiştir.

Son olarak göze çarpan ilginç bir husus ise, eserin ilk periyodunda karşılaştığımız makamsal yaklaşımdır. Bu periyodda, Türk müziği makamlarından olan nikriz makamının oluşumunu sağlayan “nikriz beşlisine” rastlanmaktadır. Bu makamsal tematik yaklaşım F.F.Chopin’in birçok eserinde karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 2. Nikriz Beşlisi

“A Bölmesi”

A						

A		+	B			

a	+	a	b	+	b	

V	V	V	Bb majör	V	PAC	
===== Repeated Period =====			+	===== Repeated Period =====		
===== <i>Continuous Simple Binary Form</i> =====						

“C” Bölmesi ve Periyod Yapısı

Eserin periyodları ve bölümleri arasında karışıklığa neden olmamak için “B” olarak adlandırılması gereken bu bölüm, C bölümü olarak adlandırılmıştır. Bu bölmenin periyod yapısı “Repeated Period”dan oluşmaktadır. 8 ölçü+ 8 ölçü şeklinde birbirini tekrar eden iki periyodun bir araya gelmesi ile oluşmaktadır. 33. Ölçüden 41. Ölçüye kadar olan kısım “C” periyodu, 41. Ölçüden 49. Ölçüye kadar olan kısmı ise bir önceki periyodun tekrarı olduğundan yine “C” periyodu olarak adlandırılabilir. Bu durumdan da anlaşılacağı üzere birbirini tekrar eden periyodlardan bahsedildiği bu örnekte de açıkça bellidir. Bu form, “Repeated Period” olarak adlandırılmaktadır.

Armonik bağlamda ise birbirini tekrar eden iki periyod, *Mi bemol majör* tonundadır. Periyodlar dominant derece ile başlayıp, tam kadans ile bitmiştir. Ancak tekrar eden 2. periyodun son ölçüsünde *Mi bemol majör* (tam kadans) ile bitirilip, Fransız Artık Altılısı yani V/IV fonksiyonu ile enarmonik modülasyon yapılarak, bir sonraki bölmenin tonu olan *Sol minör*ün V. derecesi yani dominantı olan re fonksiyonuna geçilmiştir. Bu enarmonik modülasyon, *Mi bemol majör*den *Sol minöre* geçiş için kullanılmıştır.

“C Bölmesi”

C					

33	C	40 + 41	C	48	

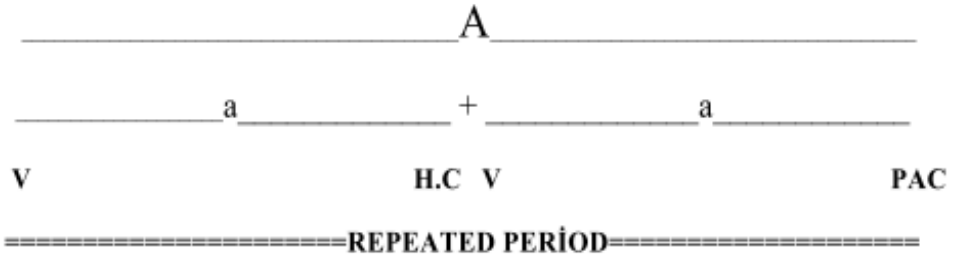
Eb		I V		I ve Fr+6	
===== REPEATED PERIOD =====					

Kısaltılmış “A” Bölmesi ve Periyod Yapısı

Eserin son kısmı olan bu bölme, A bölümünün 1. periyodunun tekrarı şeklindedir ve *Kısaltılmış Röpriz* olarak adlandırılır. Bu bölme, 49. ölçü ile başlayıp, eserin son ölçüsü olan 64. ölçüyü kapsamaktadır. 8+8 şeklinde birbirini tekrar eden iki küçük periyoddan oluşmaktadır. Bu sebeple periyod formu “Repeated Period” olarak düşünülür.

Armonik bağlamda incelenecek olursa, bu kısaltılmış röpriz bölümü yine A bölümündeki gibi dominant derece ile başlayıp, ikinci ölçüsünde toniğe geçmektedir. En son periyodun sonu haricinde yarım kadans kullanılmıştır. Bölmenin en son ölçüsünde tam kadans yapılarak tonikte yani *Sol minör*de bitirilmiştir.

“A Kısaltılmış Röpriz Bölmesi”

SONUÇ

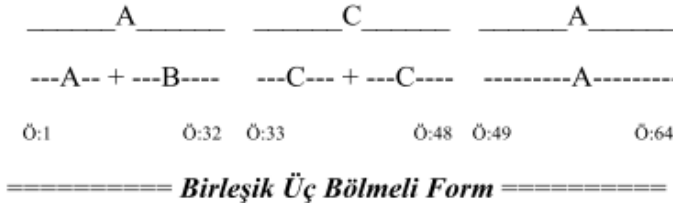
Formal bağlamda eser “Birleşik Üç Bölmeli” formda, $\frac{3}{4}$ ’lük ve *Sol minör* tonundadır. Eserin bütünü 64 ölçüden oluşmaktadır. 1. ve 32. ölçüler arasında olan kısım, eserin A Bölmesi, 32. ve 49. ölçüler arasında olan kısım, eserin C Bölmesi ve 49. ve 64. ölçüler arasında olan kısım eserin son bölümü olan A Bölmesinin kısaltılmış röprizi olarak kurgulanmıştır.

1. bölüm olan A bölümü, *Sol minör* ve *Si bemol majör* tonunda 16 ölçü uzunluğunda 2 adet periyoddan oluşmuştur. İlk periyod *Sol minör*, ikinci periyod ise ilgili majör olan *Si bemol majör*dür.

2. bölüm olan C bölümü, *Si bemol*’ün IV. (subdominant) derecesi olan *Mi bemol majör* tonunda 8’er ölçü uzunluğunda birbirini tekrar eden 2 adet periyoddan oluşmuştur. Bu noktada, *Si bemol*’ün *Mi bemol majör* tonunun V. derecesi yani dominantı olduğunu da vurgulamak gerekir.

3. bölümde A bölümünün ilk 16 ölçüsüne yani ilk periyoda röpriz yapılmıştır. Bu durum, A bölümünün tamamının röpriz edilmesini değil, kısaltılarak ilk 16 ölçüsünün oluşturduğu ilk periyoda röpriz yapıldığını göstermektedir.

“F.F Chopin Mazurka Op.24 No:1”

Armonik bağlamda genel olarak, eseri oluşturan bölmelerden; A bölümü sırası ile *Sol minör-Si bemol majör*, C bölümü *Mi bemol majör* ve son bölüm olan A kısaltılmış röpriz bölümünün *Sol minör* olarak tasarlandığı görülmektedir. Diğer bir husus, eserin genel anlamda akor kurgusunun yedili akorlar ya da yedili akorlara altıncı derecelerin eklenmesi üzerine kurgulanmış olmasıdır.

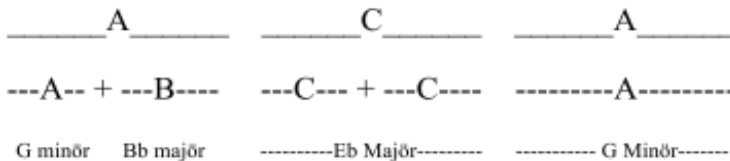
Periyodlar da genel olarak V. yani dominant derece ile başlatılmış ve toniğe bir sonraki ölçüde gelinmiştir. Tonik hep geciktirilmiş ve armonik bağlamda esere gizemli bir hava hissi katmıştır. Ayrıca eserin armonik kurgusu “Common Chord” (ortak akor) modülasyonu ile geliştirilmiştir. Bu durum *Sol minör-Si bemol majör- Mi bemol majör* ve *Sol minöre* dönüş şeklindedir. Buradaki ortak durum, her bir periyod yapısında ilgili tonun alterasyonlarına bir sonraki periyod ya da bölümde yeni bir alterasyonlu sesin eklenmesi ve sonunda enarmonik modülasyon ile *Sol minöre* bağlanmasıdır.

Son olarak göze çarpan ilginç bir husus ise, eserin ilk periyodunda karşılaştığımız makamsal yaklaşımdır. Bu periyodda, Türk müziği makamlarından olan nikriz makamının oluşumunu sağlayan “nikriz beşlisine” rastlanmaktadır. Bu makamsal tematik yaklaşım F.F.Chopin’in birçok eserinde karşımıza çıkmaktadır.

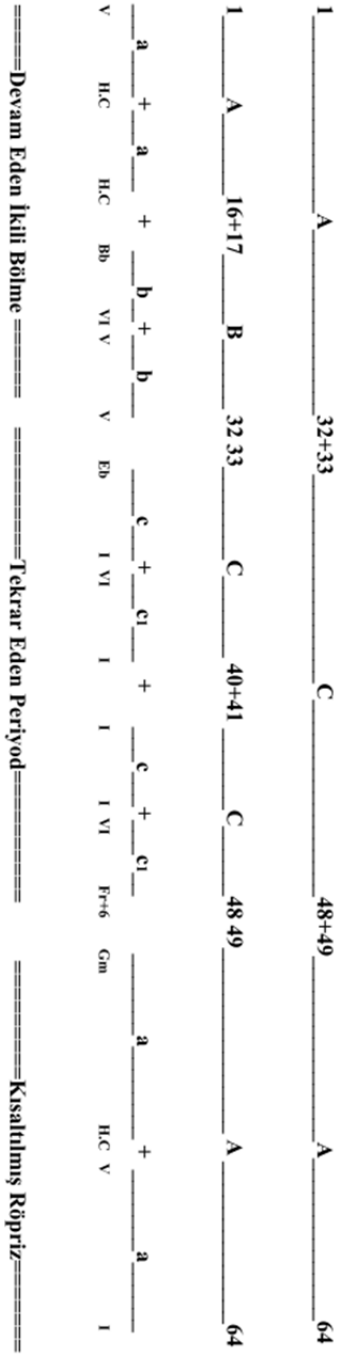
Şekil 3. Nikriz Beşlisi

“F.F Chopin Mazurka Op.24 No:1”

ESERİN FORM VE ARMONİK YAPISININ ŞEKLİ ANALİZİ

"F. F. Chopin Mazurka Op. 24 No: 1"

FORMAL VE ARMONİK ANALİZ ŞEKLİ

Frédéric François Chopin Mazurka Opus 24 No.1 Partitürü³

Vier Mazurkas.

14. *Lento*, M.M. ♩ = 108. Fr. Chopin, Op. 24. N° 1.

The musical score consists of six systems of piano accompaniment. Each system includes a treble and bass clef staff. The first system is marked *p* and *rubato*. The second system continues the melody. The third system is marked *dolce* and *f*. The fourth system continues the melody. The fifth system is marked *con anima*. The sixth system is marked *breve.* and *p*. The score ends with the number 24.

³http://conquest.imslp.info/files/imglnks/usimg/c/cd/IMSLP142718-PMLP02282-FChopin_Mazurkas_Op.24_KullakEd.pdf

The image displays three systems of musical notation for Chopin's Mazurka Opus 24 No. 1. Each system consists of a right-hand part (treble clef) and a left-hand part (bass clef). The first system includes dynamic markings such as *cresc.*, *p*, *riten.*, and *dim.*. The second system is marked *a tempo*. The third system includes *sempre più p* and *pp*. The score is written in 3/4 time and features characteristic Mazurka rhythms and ornamentation.

KAYNAKLAR

- CANGAL, Nurhan (2011). *Müzik Formları*, Ankara: Arkadaş Yayınevi.
HODEIR, Andre (2011). *Müzikte Türler ve Biçimler*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
SAY, Ahmet (2012). *Müzik Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
SELANİK, Cavidan (1996). *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*, İstanbul: Doruk Yayıncılık.
ULRICH Michels, GUNTER Vogel (2013). *Müzik Atlası*, Çev: Semih UÇAR, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

Diğer Kaynaklar

- F.F. Chopin *Klasik Müzik Koleksiyonu* (2002), İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
Yaşar Üniversitesi Müzik Kompozisyon Bölümü Dr. Füsun KÖKSAL *Form Analiz Ders Notları* (2014) İzmir.
http://conquest.imslp.info/files/imglnks/usimg/c/cd/IMSLP142718-PMLP02282-FCHopin_Mazurkas__Op.24_KullakEd.pdf.